

BUDAPEST XXI. KERÜLET		CSEPEL ÖNKORMÁNYZATA
ALPOLGÁRMESTER		

BESZÁMOLÓ
a 2008. évi gyermekvédelmi feladatok ellátásáról

Összeállította: Fatérné Rothbart Mária Gyámügyi Iroda, irodavezető
Juhászné Végi Edit Csepeli Szociális Szolgálat, mb. intézményvezető

Előterjesztő: Horváth Gyula alpolgármester

Az előterjesztés egyeztetve:

Lombos Antal Szociális és Egészségügyi Ágazat, ágazatvezetővel
Becsei Dénes Oktatási, Művelődési, Ifjúsági és Sport Ágazat, ágazatvezetővel
Bodnár Éva Gyámhivatal, hivatalvezetővel

Az előterjesztő megtárgyalásra javasolja:

Oktatási, Közművelődési, Ifjúsági és Sport Bizottságnak
Szociális, Lakás- és Egészségügyi Bizottságnak
Ügyrendi, Jogi, Kisebbségi és Rendészeti Bizottságnak

Törvényességi szempontból ellenőrizte:

Dr. Szeles Gábor
jegyző

Budapest XXI. Kerület Csepel
Önkormányzata Képviselő-testülete
2009. évi **102.** sz. előterjesztés
Testületi ülés dátuma: 2009. 05. 14.

Az előterjesztés leadva: 2009. április hó 22. nap

Testületi ülés időpontja:
2009.május 14.

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló, többször módosított 1997. évi XXXI. törvény 96.§ (6) bekezdése alapján, a 149/1997.(IX.10.) Korm. rendelet 10. számú mellékletében előírt tartalmi követelmények figyelembe vételével a helyi önkormányzat, gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít, amelyet a Képviselő-testület megtárgyal. Az átfogó értékelést – a testület általi elfogadása után – meg kell küldeni a gyámhivatalnak, amely 30 napon belül észrevétellel, javaslattal élhet az önkormányzat felé.

2009. március 24-én került sor a kerületi Gyermekvédelmi Tanácskozásra, melyen a résztvevők áttekintették a jelzőrendszer működését, a jelzőrendszer tagjai közötti együttműködés minőségét, és gyakoriságát. A Tanácskozáson értékes javaslatok hangzottak el a gyermekvédelmi munka, a jelzőrendszer tagjai közötti együttműködés magasabb színvonalra emelésének érdekében. Az értékelésbe ezeket a szempontokat is beépítettük. Munkánk során a Gyermekvédelmi Tanácskozáson elhangzottakat hasznosítjuk.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló beszámolót megtárgyalni és elfogadni szíveskedjék.

Budapest, 2009. április 22.

Horváth Gyula
alpolgármester

HATÁROZATI JAVASLAT

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata Képviselő-testülete úgy dönt, hogy a gyermekvédelmi feladatok 2008. évi ellátásáról szóló beszámolót elfogadja.

Határidő: elfogadásra: azonnal
Felelős: Tóth Mihály polgármester

A határozat elfogadásához a képviselők egyszerű többségű, támogató szavazata szükséges.

M E L L É K L E T

**a „Beszámoló a gyermekvédelmi feladatok 2008. évi ellátásáról” című
előterjesztéshez**

Az előterjesztés egyeztetve: Lombos Antal Szociális és Egészségügyi Ágazat *ágazatvezetővel*

Az előterjesztéssel kapcsolatban megfogalmazott javaslatok az alábbiak:

A beszámolóban foglaltakkal egyetérték.

Budapest, 2009. március 20.

Lombos Antal sk.
ágazatvezető

**Az előterjesztés egyeztetve: Becsei Dénes Oktatási, Művelődési, Ifjúsági és Sport Ágazat
*ágazatvezetővel***

Az előterjesztéssel kapcsolatban megfogalmazott javaslatok az alábbiak:

Észrevételem nincs.

Budapest, 2009. március 20.

Becsei Dénes sk.
ágazatvezető

Az előterjesztés egyeztetve: Bodnár Éva Gyámhivatal *hivatalvezetővel*

Az előterjesztéssel kapcsolatban megfogalmazott javaslatok az alábbiak:

A gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló beszámolót elfogadásra javaslom.

Budapest, 2009. március 17.

Bodnár Éva sk.
hivatalvezető

Budapest XXI. Kerület
Csepel Önkormányzata
Szociális és Egészségügyi
Ágazata

GYERMEKVÉDELMI BESZÁMOLÓ

Készítette:

Gyámügyi Iroda

Csepeli Szociális Szolgálat

2009. március

1. Csepel demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira

1.1 Összlakosság számának alakulása

<u>Év</u>	<u>2004.</u>	<u>2005.</u>	<u>2006.</u>	<u>2007.</u>	<u>2008.</u>
<i>Fő</i>	79.531	80.029	79.079	79.970	80.109

(Népességnyilvántartó adatai)

Ebből (80.109-ből) állandó bejelentéssel rendelkezik 76.473 fő, településszintű címmel 270 fő, a többiek tartózkodási helyükként jelölik meg a XXI. kerületet.

1.2. Születések száma: (ÁNTSZ adatai)

Az élve születések száma 2008-ban 724 volt, ez a tavalyi évhez képest 6,9 %-kal csökkent. Az újszülöttek 7,2%-a, 52 újszülött jött koraszülöttként a világra, 13 ikerszülés történt, ebből egy hármásiker. 2008-ban méhen belüli retardációval született 12 kisgyermek, ez a csecsemők közel 1,7 %-a (a tavalyi évhez képest majdnem felére csökkent az arányuk), a fejlődési rendellenességgel születettek száma 8 fő – ez a tavalyi évhez képest 1 fő csökkenést jelent, az összes születések 1,1 %-a..

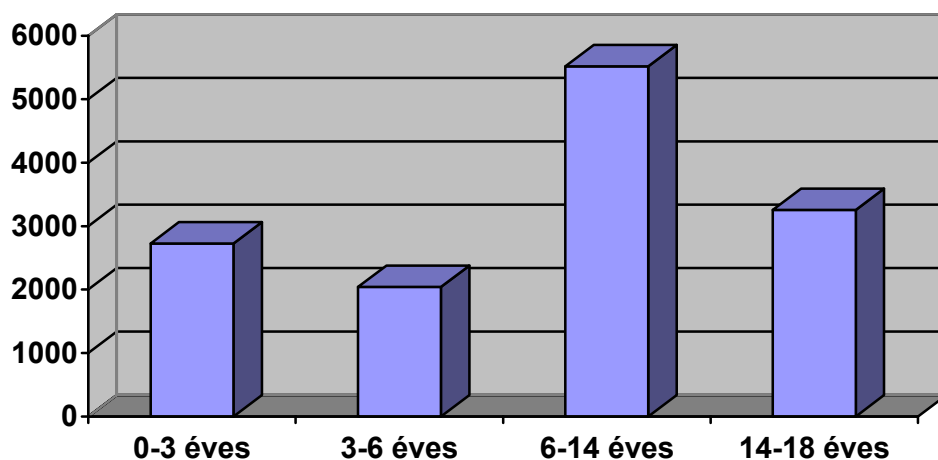
Csecsemőhalálozás: 2 csecsemő halt meg a 2008. évben, 1 fő 0-6 napos, 1 pedig egyéves korának betöltése előtt.

Magzati elhalálozás: 6 fő, ez jelentős emelkedést mutat a tavalyi 1 főhöz képest.

Gyermekhalálozás: 1 fő – ami a védőnő tudomására jutott.

1.3. Életkor szerinti korcsoportbontás 2008. évben (Népesség nyilvántartó adatai)

Korcsoport	Létszám
0-3 éves	2950
3-6 éves	2165
6-14 éves	5528
14-18 éves	3269

1. 4. A gyermeknépesség adatai 0-18 éves korig:

Év	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fő	14.427	12.842	13.532	13.408	13.542	13.912

A gyermekpopuláció az összes népesség 17,37 %-a, amely a tavalyi évi arányhoz (16,95 %) képest szintén emelkedést mutat.

1. 5. Következtetések a demográfiai mutatók alapján:

Az előző évhez képest mérsékelten csökkent a születésszám. A gyermeklakosság arányszáma 17,37 %, minimális változás az előző évhez képest, mely 16,95 % volt.

A korcsoportbontás szerint a 6-14 éves életkorúak száma a legmagasabb. A Gyámügyi Iroda tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a legtöbb gyermekvédelmi probléma ennél a korosztálynál kezdődik.

2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása

Megnevezés	Család/Fő	Támogatásra fordított összeg (ezer Ft)	Önkormányzatot terhelő összeg (ezer Ft)	Elutasítások száma (db)	Egy családra eső támogatás összege (Ft)
<i>Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény</i>	994/1796	17 020		284	17 122
<i>Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás</i>	1753/3734	61 884	61 884	99	16 573
<i>Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás</i>	2/2	12			6 270
<i>Szociális ösztöndíj</i>	366	24 662	24 662	19	67 384
<i>Születési támogatás</i>	124/124	2 480	2 480	2	20 000
<i>Gyermekétkeztetés</i>	890	28 166	28 166		31 647
<i>Otthonteremtési támogatás</i>	2/2	2 491			1 245 500
<i>Gyermektartásdíj megelőlegezés</i>	5/7	7 979		1	227 971

A központi költségvetés biztosítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás, a gyermektartásdíj megelőlegezése és az otthonteremtési támogatás teljes fedezetét.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra és a szociális ösztöndíjra, születési támogatásra, valamint a gyermekétkeztetésre, szociális étkezési térítési díjkezdvevényre fordított összeg, teljes mértékben az önkormányzatot terheli.

2.1. Gyámügyi Iroda

A Gyámügyi Irodán folyik a kiskorúak szociális támogatásának megállapítása.

Az Irodára iktatott ügyiratok száma a 2008. évben 10 333 volt, ebből 4 732 iktatás történt főszámon, 5 601 pedig alszámon. Szociális támogatások ügyében 3 979 főszámos, és 3 827 alszámos iktatás történt.

2. 1. 1. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény:

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításával a gyermek jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményére, egyszeri támogatásra, ingyenes tankönyv biztosítására. A 2008. évben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma átlagosan 1796 fő volt.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők részére a hatályos jogszabály szerint 2008. évben két alkalommal, júliusban és novemberben egyszeri támogatást folyósítottunk, 5 500.-Ft-ot gyermekenként. A támogatás összegét 100 %-ban a Magyar Államkincstár utalta át az önkormányzatnak, az előzőleg kitöltött adatlap alapján.

2.1.2. Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra jogosult az a tartásra köteles, gyámul rendelt hozzátartozó, aki nyugdíjas vagy nyugdíjszerű ellátással rendelkezik, és az általa gyámolt gyermek után rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt folyósítanak.

A 2008. évben két gyám nyújtotta be ez iránt a támogatás iránt a kérelmét, azt a Gyámügyi Iroda meg is állapította a kérelmező részére.

A támogatás teljes összegét a Magyar Államkincstár megtéríti az önkormányzat számára.

2. 1. 3. Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Az önkormányzat helyi rendelete alapján rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíthető különösen az a gyermek, akinek a családja időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, illetve ellátásáról más módon nem lehet gondoskodni. A támogatás rászorultsághoz kötődik, családok esetében 57 000 forint, míg a gyermekről egyedül gondoskodó szülők esetében 71 250 forint a jövedelemhatár.

A Rendelet szabályozza a családok és az egyedülállók részére adható éves keretösszeget, melynek függvénye, hogy a kérelmező rendszeres támogatásban részesül-e?

2008. évben 3734 gyermek 61 884 ezer Ft, összegben részesült rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban. 99 kérelem került elutasításra. Átlagosan tehát 1 rászoruló gyermekre havi szinten 1 380.- Ft támogatást biztosított az önkormányzat ezen a jogcímen.

A 2007. évhez képest nőtt a támogatott gyermekek, és csökkent az elutasítások száma, amely azt is mutatja, hogy egyre több a megalapozott kérelem, vagyis egyre nő azoknak a családoknak a száma, ahol a mindennapi létfenntartás is veszélybe kerül.

Elutasításról a Rendeletben meghatározott jövedelemhatár túllépése esetén döntött a hatóság, indokolt esetben azonban mód van méltányosság gyakorlására, és ennek a lehetőségével – szükség és indokoltság szerint – éltek is az ügyintézők.

Karácsonyra a rászoruló családok részére 400 élelmiszer-csomagot osztott ki az Iroda – a képviselők, ill. a Csepeli Szociális Szolgálat javaslatai alapján – és egyszeri anyagi támogatásban is részesült 643 család – 5 538 ezer forint értékben.

2. 1. 4. Szociális ösztöndíj

A szociálisan rászorult, kiemelkedő átlageredményű kiskorúak és fiatal felnőttek tanulmányait elősegítő pénzbeli támogatása.

2008. évben 314 család 366 gyermeke részére 24 663 ezer Ft került kiutalásra. Ez átlagosan 67.000.- Ft/év támogatást jelent gyermekenként. Az elutasítások száma 19 volt.

Elutasítások okai: a jövedelemhatárt meghaladták, az előírt tanulmányi átlagot nem érték el, a vagyoni helyzet a jogszabályban meghatározottaknak nem felelt meg, Csepelen állandó bejelentett lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel nem rendelkeztek.

Méltányosság gyakorlására 3,5-es átlageredményig, a Csepeli Szociális Szolgálat, a Nevelési Tanácsadó, a Csepeli Cigány Kisebbségi Önkormányzat és Gyámügyi Iroda javaslatára kerülhetett sor.

Az alapfokú képzésben részesülők száma 203 fő, a középfokú oktatásban részesülők száma 209 fő volt.

Az ösztöndíj kiutalására 3 részletben került sor: január 31-én, április 30-án, október 31-én.

Jogorvoslati kérelmet egy esetben nyújtott be elutasított kérelmező, a Képviselő-testület az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

2. 1. 5. Születési támogatás:

Start számlával, állandó bejelentett lakóhellyel, állandó bejelentett lakóhely hiányában tartózkodási hellyel rendelkező gyermek részére veheti igénybe a törvényes képviselő. A kérelmet a gyermek egyéves korának betöltése előtt kell a Gyámügyi Irodára benyújtani. A támogatás összege gyermekenként 20.000.-Ft. 2008-ban 124 család 124 gyermeke részére 2 480 ezer forintot utaltattunk át a Start-számlára.

Elutasításra nem került sor, jogorvoslati kérelmet nem nyújtottak be.

2. 1 6. Gyermekétkeztetés

A nevelési-, oktatási intézmények vezetői, a szülők által benyújtott kérelmekben szereplő jövedelmek, valamint a gyermek rászorultsága alapján állapítják meg az étkezési térítési díj-kedvezmény összegét.

Átlagosan 890 gyermek szociális étkezési térítési díjkedvezményben részesült 28 166 ezer Ft összegben. Ez – 10 hónapra számolva – gyermekenként kb. 3.200.-Ft/hó támogatást jelent átlagosan.

Alanyi jogon 50 %-s étkezési térítésben átlagosan 307 fő óvodás és 1040 iskolás gyermek, 100 %-os étkezési térítésben 246 fő óvodás, 475 fő iskolás részesült. (Összességében tehát Gyermekétkeztetési támogatásban több mint 2900 gyermek részesült, figyelembe véve a különböző jogcímenek támogatottak számát is.)

Nem volt elutasítás, jogorvoslati kérelmet nem nyújtottak be.

Pénzbeli és természetbeni ellátások alakulásának összehasonlítása

Megnevezés	2007.			2008.		
	Támogatott szám/fő	Elutasítás	Ezer Ft	Támogatott szám/fő	Elutasítás	Ezer Ft
<i>Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény</i>	1. 341	255	11. 345	1796	284	17020
<i>Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás</i>				2		13
<i>Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás</i>	3. 336	216	58. 806	3734	99	61884
<i>Szociális ösztöndíj</i>	412	46	24. 751	366	19	24662
<i>Születési támogatás</i>	177		3. 500	124	2	2480
<i>Gyermekétkeztetés (szociális kedvezmény)</i>	983		33. 386	890		28166
<i>Otthonteremtési támogatás</i>	2		1. 597	2		2491
<i>Gyermektartásdíj megelőlegezése</i>	43	2	8. 573	5	1	228

2. 2. Gyámhivatal

2. 2. 1. Otthonteremtési támogatás:

Támogatásra jogosult az a fiatal felnőtt, akinek legalább 3 éves megszakítás nélküli nevelésbe vétele nagykorúvá válásával szűnt meg, és nem rendelkezik megfelelő vagyonnal. A támogatás mértéke a nevelésben eltöltött évekhez és a fiatal vagyoni viszonyaihoz igazodik. Az otthonteremtési támogatás iránti kérelmek száma 2008. év folyamán: 2 db volt. Kérelem elutasítására nem került sor a tárgyévben. A 2 fiatal felnőtt részére támogatásként kifizetett összeg: 2 491 ezer Ft volt.

2. 2. 2. Gyermektartásdíj megelőlegezése:

A tartásdíj megelőlegezésére akkor kerül sor, ha a bíróság a tartásdíjat jogerősen megállapította, a kötelezett rendszeres jövedelmére vezetett behajtás átmenetileg lehetetlen és a gyermeket gondozó személy nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani, valamint a családban az egy főre jutó havi átlagjövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét.

A tárgyév folyamán új megelőlegezésre 5 esetben került sor, mely 7 gyermeket érintett.

Megszűnt megelőlegezések száma: 29 volt.

2008. december 31-én 35 család 50 gyermeke részesült megelőlegezésben.

A megelőlegezésre kifizetett összeg: 7 979 ezer Ft volt.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

3.1. A gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalatai

A gyermekjóléti szolgáltatást az önkormányzat által fenntartott **Csepeli Szociális Szolgálat Gyermekjóléti Központ** biztosítja a kerületben.

A tárgyév első felében a gyermekvédelmi feladatokat két csoport látta el, **alapellátási** és **hatósági csoport** néven. A két csoport szoros team-munkában végezte rá háruló munkát.

Az év második felében ez a felosztás megszűnt, minden családgondozó eljár mind alapellátási, mind hatósági közreműködést kívánó ügyekben.

Problémát okozott a Gyermekjóléti Központ működésében a nyár közepén meginduló nagymértékű fluktuáció, azonban az állásokat az ősz folyamán sikerült betölteni, így az év végére a feladatok zavartalan ellátását a munkaerő-hiány már nem akadályozta.

A Gyermekjóléti Központ feladata a településen élő veszélyeztetett kiskorúak, családok felkutatása, részükre segítség felajánlása, ill. nyújtása, szükség esetén hatósági intézkedés kezdeményezése.

(Veszélyeztetettség:(Gyvt.) olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Halmazott veszélyeztetettség: több veszélyeztető tényező együttes előfordulása.)

3.1.1. A veszélyeztetettség kezelése, családgondozás

A Csepeli Szociális Szolgálatot 2008-ban 6415 fő kereste fel, ebből gyermekvédelmi ügyben 2723 esetben nyújtottak segítséget. Családlátogatást a Központ munkatársai 2405 esetben végeztek. 6 alkalommal került sor munkamegbeszélésre a jelzőrendszer tagjaival, szakmai kérdések megvitatása érdekében, esetkonferenciát 41 esetben tartottak.

Évszám	Alapellátás	Önkéntes	Kötelezés	Lezárt esetek
2005	505	172	159	174
2006	655	189	112	254
2007	452	152	300	122
2008	513	174	129	217

A 2008. évben a kerületben egy kisgyermek halálával járó tragédia is történt. 2008. április 8-án egy faházban kisgyermekével élő édesanya és kisfia hunyt el a kigyulladt hajlékban. A családot a Gyermekjóléti Központ a korábbiakban gondozta, a gyermek védelembe vétel hatálya alatt is állt lakhatási és anyagi problémák, családon belüli erőszak miatt. A kicsi korábban átmeneti nevelt is volt. A Központ több alkalommal próbálta menekíteni az anyát és a gyermeket, azonban a szülő nem fogadta el a segítséget.

3.1.2. A jelzőrendszertől érkező jelzések

A Gyermekjóléti Központhoz a jelzőrendszer tagjaitól 2008-ban **391** jelzés érkezett, írásban. A Központ az előírt határidőn belül válaszolt, ill. intézkedett a jelzett ügyekben. A 2008. évre vonatkozó tapasztalat, hogy a jelzések egyre nagyobb területről, szinte az ország minden részéről jönnek, általában vándorló, rendszeresen költöző, illetve természetesen csepeli illetékességű gyermekekről. A Központ segítségét 56 gyermek és 118 család kérte önként.

A jelzőrendszer által küldött jelzések megalapozottságát jelzi, hogy az esetek 90 %-ában volt szükség a család gondozására, folyamatos segítésére, és a fennmaradó 10 % esetében is legalább tanács, ill. információ adása, vagy másik intézménybe való irányítás volt szükséges.

KERÜLETI INTÉZMÉNYEK

Jelző szervezetek	Jelzések száma	Jelzések tartalma, gyakorisága
<i>Egészségügyi szolgáltató/védőnő</i>	21	Gyermekek elhanyagolása
<i>Óvodák</i>	25	A szülők életvezetési problémái, a gyermekek viselkedési zavarai, szociális problémák
<i>Általános iskolák</i>	84	Szabálysértések, tanulási, magatartási zavarok, bántalmazás, elhanyagolás, szociális problémák, gyermek-szülő konfliktus
<i>Középiskolák</i>	140	Igazolatlan hiányzás
<i>Önkéntes megkeresés</i>	84	Szociális problémák, lakhatás, szülő-gyermek konfliktusok
<i>Rendőrség/kerületi Rendőrkapitányság</i>	37/31	Szülői ház elhagyása, kamaszok közötti agresszió Szabálysértések: <i>lopás, zsarolás, fenyegetés, bántalmazás</i>

Veszélyeztető okok megoszlása a jelzőrendszer adatai alapján

Okok	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Szociális (anyagi, lakhatás)	35%	35%	41%	36%	38%	41%
Egészségi (testi, mentális)	17%	18%	21%	25%	21%	24%
Környezeti (család, intézmények)	26%	27%	28%	30%	31%	25%
Személyiségi (szenvedélyek, magatartási, beilleszkedési, tanulási zavarok)	22%	20%	10%	9%	10%	10%

2008 decemberében a nyilvántartott veszélyeztetett gyermekek száma a kerületben 797 volt, akik 294 családban élnek. 389 veszélyeztetett gyermeket vettek a tárgyévben nyilvántartásba. A veszélyeztetettek nyilvántartásából – elsősorban az eredményes családgondozás miatt – 294 gyermek és családja került törlésre.

A jelzőrendszer tagjai által leggyakrabban jelzett problémák:

- iskolai hiányzások
- szülők életvitele
- szabálysértések
- a gyermek viselkedési zavarai
- magatartási és/vagy teljesítményzavarok

- anyagi, ill. a lakhatással összefüggő problémák
- gyermeknevelési problémák
- családi konfliktusok, családon belüli bántalmazás
- rendezetlen jogi státusz.

A felsorolt problémák több esetben egy családon belül halmozottan is előfordultak.

A korcsoport-vizsgálatból megállapítható, hogy kiugróan magas a veszélyeztetettek száma a 14-17 éves korosztályban.

2008-ban 42 gyermek szabálysértéséről érkezett jelzés, ezek közül korábban 21-en nem voltak a Gyermekjóléti Központ látókörében. Bűncselekményről 33 gyermek esetében jeleztek, közülük 7 kiskorút nem gondozott korábban a Központ.

A jelzések száma emelkedést mutat, a veszélyeztetettség újratermelődni látszik.

Problémát jelent a kerületben élők számára az anyagi kilátástalanság, a mindennapos megélhetési gondok. Magas a kerületben az alacsony iskolázottságú családok száma, akik a gyermek iskolába járását sem ambicionálják, ill. az igazolatlan iskolai mulasztásokat elnézik, nem egy esetben még pártolják is.

Az egészségügyi okokból veszélyeztetett gyermekek esetében megfigyelhető, hogy egyre több a gondozatlan mentális beteg. A 14-16 éves korosztály kórházi kezelése nehézségekbe ütközik – a családi együttműködés hiánya mellett problémát jelent az ilyen betegséggel küzdő gyermekek elhelyezésének nehézsége, a kevés kórházi ágy.

A szenvedélybeteg fiatalok száma 37 főről 41 főre emelkedett – ez az összes veszélyeztetett gyermek 5,1 %-a, az arány azonban a tavalyi évhez képest 10 %-os növekedést mutat.

Több családnak jelent nehézséget a hetes intézmények megszűnése, megszüntetése.

A kerületben működő vagyonkezelő szerv, a CSEVAK Kft minden esetben jelzi a Gyermekjóléti Központnak az előre látható törvényes kilakoltatást. Ebben az esetben a családgondozó felkeresi a családot, és még az intézkedés előtt igyekszik a lakhatás megoldásában segítséget nyújtani.

A Gyermekjóléti Központ segítséget nyújtott a nyáron a Csepeli Önkormányzat által biztosított szociális étkeztetés megszervezésében, a melegíthető konzervek kiosztásában, ill. közreműködött a karácsonyi csomagok kiosztásában – melyet javaslataik alapján szintén az Önkormányzat biztosított a rászoruló családok számára.

Speciális szolgáltatásként jelenik meg a Gyermekjóléti Központ feladatai között a kórházi szociális munka, az utcai szociális munka és a kapcsolattartási ügyelet. Ide tartozik még a helyettes szülői ellátás és a gyermekek átmeneti gondozásának szervezése, valamint a készenléti telefonügyelet is.

A kórházi szociális munka egy családgondozó feladata, amit munkaidőben lát el. Rendszeres kapcsolatban áll a Jahn Ferenc Kórház védőnőjével és szociális munkásával, valamint a gyermekeket kezelő budapesti kórházak szociális munkásaival. 2008-ban 15 gyermekről kapott jelzést kórházakból a Szolgálat.

Az utcai szociális munka ellátása egy civil szervezettel, a *Kortárs Segítő Műhellyel* kötött ellátás szerződés keretében történik. A szervezet munkatársai felkutatják a kerületi közterületeken, közismert helyszíneken csellengő fiatalokat. 621 fiatalhoz jutottak így el, akik számára információt nyújtottak a számukra elérhető programokról, szolgáltatásokról.

A kapcsolattartási ügyelet szintén egy civil szervezettel, a Kapcsolat Alapítvánnyal kötött szerződés alapján működik.

A szolgáltatás célja, hogy helyszínt biztosítsanak a szülő, nagyszülő és a gyermekek közötti kapcsolattartáshoz azokban az esetekben, amikor a bíróság, illetve a gyámhivatal felügyelt kapcsolattartást rendel el.

2 mediátor látja el ezt a feladatot, egész évben folyamatosan, minden hónap második és negyedik szombatján.

2008-ban 67 esetben 12 gyermek és családja vette igénybe a szolgáltatást. 40 fő mediáción vett részt, nem csak a gyermekkel kapcsolatos problémák miatt.

A helyettes szülői ellátás a gyermekek átmeneti gondozásának formája, amelyet a Fehér Kereszt Baráti Kör Kiemelten Közhasznú Egyesület biztosított az ezt igénybe venni kényszerülő gyermekek számára. 2008-ban 5 család 6 gyermeke élt ezzel a szolgáltatással. Az elhelyezésre lakhatási problémák, és/vagy a szülő mentális állapota miatt került sor – ezzel az elhelyezési móddal is igyekezve elkerülni a gyermekotthonba való bekerülést.

A gyermekek átmeneti otthona szintén átmeneti gondozást biztosít az arra rászoruló gyermekek részére. Pesterzsébet Önkormányzatának intézménye biztosította ezt 2008-ban 2 gyermek számára.

2008 januárjától a kerületben működő Burattino Otthonban is lehetőség nyílt 2 gyermek elhelyezésére.

2008-ban gyermekek átmeneti otthonában összesen 17 gyermek került elhelyezésre – hosszabb-rövidebb időre.

A Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezete Családok Átmeneti Otthonában került elhelyezésre 11 család 21 gyermeke – ők természetesen szüleikkel együtt.

Az elhelyezések okai igen változatosak:

- családi krízis
- felmondott albérlet – a lakhatás megoldatlansága
- válási krízis
- családon belüli erőszak
- hajléktalanság.

A családtagok létszáma változó volt, 2-6 fő, az elhelyezés ideje fél évtől egy évig terjedt. A családok kilépési lehetőségei a következők: kiléptető ház további gondozással, albérlet, szociális bérlakás, más anyaothton, családos szállón történő elhelyezés.

A készenléti telefonügyelet az intézmény nyitvatartási idején túl elérhető információ-, ill. segítségkérési lehetőség. A Magyar Vöröskereszt Családok Átmeneti Otthona nyújtja ezt a szolgáltatást.

2008. évben 7 esetben érkezett hívás a készenléti telefonra, ezek kizárólag információ kérésére korlátozódtak.

Tapasztalatok, következtetések

- A családokkal történő kapcsolatfelvétel során többségük az együttműködésre, változtatásra törekszik gyermeke sorsának javulásában.
- A jelzések száma az előző évekhez képest hasonlóságot mutat, azonban – a tapasztalatok szerint – a veszélyeztetettség újratermelődni látszik.
- Az egyszülős, szociális gondokkal küzdő családok gyermekeinek elhelyezésére a bentlakásos gondoskodást nyújtó hetes iskolák, bölcsődék, óvodák, kollégiumok hiányoznak.
- Az esetek egy részénél a problémák halmozódnak
- Az iskolai jelzések jelentős hányada a tankötelezettség-mulasztás miatt érkezik.

- A veszélyeztetett kiskorúak között a nembeli arányok hasonlóságot mutatnak, az életkori mutatók közül a 10-16 éves korcsoport száma jelentősebb.
- A lakosságtól érkezett jelzések nem mindig megalapozottak.
- A gyermekek körében az egymás elleni agresszív viselkedés egyre gyakoribb, emelkedik a leány bűnelkövetők száma.
- Egyre több a pszichés problémákkal küzdő gyermek és szülő.
- Enyhébb, vagy közepesen súlyos esetek közé tartozik az ügyek kb. 60 %-a
- Az iskolai hiányzások hátterében gyakran családi működési zavarok húzódnak meg – ezeknek a száma egyre nő.
- Az alapellátások egy része fél év után lezárásra kerülhetne, de a megoldatlan szociális okok fenntartják.
- Az egyszülős családoknál a szülőt a létfenntartás köti le, gyermekére nem tud megfelelően figyelni, így a gyermek személyisége sérülhet.
- A szerződéskultúra, az abban foglaltak betartása nem tartozik az elterjedt ügykezelési módok közé. Gyakori probléma a szerződészegés a gyermekek, szülők részéről.

3. 1. 3. A szociális válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása

Három várandós anya került az intézmény látókörébe. Krízishelyzetük megoldásában a Gyermekjóléti Központ segítséget nyújtott.

3. 1. 4. Családjából kiemelt gyermek visszahelyezése és szüleinek gondozása érdekében:

- A gyermeket felkeresték a gondozási helyén, tájékoztatták arról, hogy hogyan sikerült beilleszkedniük, kivéve a vidéki otthonokat.
- Elősegítették a törvényes képviselővel a kapcsolattartást.
- Utógondozást végeztek a gyermek családjánál a visszailleszkedés körülményeinek jobbítása érdekében.
- Tapasztalatuk szerint az 1-3 éves életkorú gyermekek visszakerültek családjukba. A tizenéves korosztályról ugyanez nem mondható el, ők a nagykorúság eléréséig a szakellátásban maradtak.
- A mélyülő szegénységben a családok helyzetükön nem mindig tudtak változtatni, eszközhiány miatt lakhatási, munkahely keresési ügyekben.
- A gyermekek a gondozási helyükön könnyen beilleszkedtek.

3. 2. Csepeli Szociális Szolgálat és együttműködő partnerei prevenciós tevékenysége

Az intézmények integrációja előtt mind a Gyermekjóléti Központ, mind a Családsegítő Szolgálat működtetett a gyermekek, fiatalok számára különböző klubfoglalkozásokat.

Az intézmények összevonása után a klub- és csoportfoglalkozások tevékenységét, időbeli megosztását összehangolták, klubjaik így egész évben folyamatosan működtek.

„Betekintő” klub

Jelenlegi formájában kéthetenként péntek délutánonként tartanak foglalkozásokat. A foglalkozások alatt a gyermekekkel és szülőkkel közösen játszanak, beszélgetnek.

Pályázati forrásból lehetőségük nyílt 2007 novemberétől szakemberek meghívására is, akik a szülőket, családokat érdeklő és érintő témákban és kérdésekben igyekeznek segítséget nyújtani.

A foglalkozásokon átlagosan 30 fő vesz részt, alkalmanként.

Örökbefogadó Szülők Klubja

A klub célja az örökbefogadás, a gyermeknevelés dilemmáinak megbeszélése.

Baba-mama klub

A GYES-en lévő kisgyermekes anyukák a gyermekneveléssel kapcsolatos kérdéseiket, problémáikat beszélnek meg.

Kuckó Klub

A programok között szerepelt **kézműves foglalkozás** és a **drámafoglalkozás**.

A kézműves foglalkozások kiváló alkalmat nyújtanak arra, hogy a gyerekek fejlesszék kreativitásukat, kitartásukat, az alkotásaikon keresztül kifejezzék önmagukat, alkossanak.

A drámafoglalkozásokon a gyerekek élményszerzése mellett, személyiségfejlődésük elősegítése is fontos szempont.

Önismeretben, kommunikációs készségekben erősödve olyan szocializált viselkedéselemek épülnek be, amelyek esélyt jelentenek az esetleges hibás szocializációs minta korrigálására.

A drámajátékban, elsősorban problémamegoldó, szituációs helyzetgyakorlatok alkalmazása mellett a mozgás, zene, és báb, használata segíti a fenti célok elérését.

„Éjféli pingpong”

A Csepeli Szociális Szolgálat együttműködik a Magyar Éjféli Sportbajnokságok Egyesületével, melynek keretében működtetik az „Éjféli pingpong” Klubot.

Cél, hogy hétfvégén éjjel ne az utcán csellengjenek a 12-25 év közötti fiatalok.

Tudor Műhely

A műhely távlati célja az, hogy megalapozzák a programba bevont gyerekek középiskolai továbbtanulási esélyeit, elősegítsék társadalmi beilleszkedésüket, mobilitásukat, javítsák munkaerő piaci esélyeiket.

A foglalkozások célja, hogy a műhelybe kiválasztott 8-12 éves gyerekek szociális és kulturális hátrányait kompenzálják, segítséget nyújtsanak életesélyeik, életminőségük javításához.

Kommunikációs, konfliktuskezelő és egyéb készségeinek fejlesztése érdekében az alábbi prioritások mentén szervezik programjaikat:

- Művészeti nevelés (drámajáték, kommunikációs készségek fejlesztése, kézműves foglalkozás, esztétikai nevelés).
- Számítógépes ismeretek, informatika, médiakultúra tanítása.
- Angol nyelv, játékos formában.
- Közösségi és kulturális programok szervezése.

3. 3. Gyermek napközbeni ellátása

3. 3. 1. Bölcsődék

A Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata Egyesített Bölcsődék bölcsődei részlegei összesen 240 engedélyezett és működő férőhellyel rendelkeznek. A Kertvárosi bölcsőde (1212 Bp., Rákóczi tér 32.) 2008 novemberében 20 férőhellyel bővült.

A Nagy Imre Általános Művelődési Központ bölcsődéje változatlanul 60 férőhellyel üzemel.

2008. december 31-én 300 férőhelyen 328 gyermeket gondoztak, összesen (október 31-ig 28 csoportban, novembertől 30 csoportban).

Bölcsődei férőhelyek kihasználtsága (2008. május 31-ig)

- a beíratott gyermekekhez viszonyítva: 120,5 %
- a gondozott gyermekekhez viszonyítva: 100,1 %

Bölcsődei férőhelyek kihasználtsága (2008. december 31-ig)

- a beíratott gyermekekhez viszonyítva: 115,4 %
- a gondozott gyermekekhez viszonyítva: 74,77 %

A 328 gyermek közül ismereteink szerint 47 főt nevel egyedül szülője. A 3 vagy több gyermeket nevelő családok száma 31 volt.

2008-ban a Csepeli Szociális Szolgálat támogató javaslata alapján 20, a Vöröskereszt Családok Átmeneti Otthonának kérésére pedig 7 kisgyermeket vettek fel.

A szolgáltatásként működő időszakos gyermekfelügyeletet az Egyesített Bölcsőde intézményeiben 2008-ban **56 gyermek** vette igénybe, **1150 alkalommal**, **6141,5 órában**.

3. 3. 2. Tájékoztatás a nyilvántartásban szereplő gyermekekről általában

A közoktatási intézmények gyermekvédelmi munkája a már kialakult gyakorlatnak megfelelően folyt az elmúlt tanévben is. Az óvodák, iskolák gyermekvédelmi felelősei a veszélyeztetett gyermekek érdekében hatékonyan együttműködnek a pedagógiai prevenciót segítő különféle szervezetekkel, s ez a munkakapcsolat a visszajelzések szerint jól működik.

Az Egyesített Bölcsődékben számon tartott veszélyeztetett gyermekek mintegy 90%-a továbbra is anyagi ok miatt kerül nyilvántartásba. A nyilvántartottak között a halmozottan veszélyeztetettek aránya meghaladja a 10 %-ot. Az intézmény kapcsolata a különböző gyermekvédelmi szervekkel összességében megfelelő.

3. 3. 3. Óvodák

Az önkormányzati óvodákra mindig jellemző volt, hogy a gyermekekre, különösen a veszélyeztetettekre fokozottan figyeltek. Ez a 2008. évben is tapasztalható volt, amit a törvényességi vizsgálatok is igazoltak, megállapítva, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetettként nyilvántartott gyermekek pedagógiai segítségével, hátrányaik ellensúlyozásában az óvodapedagógusok sikeresen vettek részt.

Az óvodai gyermekvédelmet segítő kiemelt tevékenységek közül jellemzők:

- esetmegbeszélések a pszichológussal;
- egyedi bánásmód;
- drámajáték;
- konzultációk szervezése logopédussal, pszichológussal, óvodapedagógusokkal;
- kapcsolatfelvétel az anyaothonnal;
- a család-óvoda együttműködésének erősítése;
- újszerű programok meghonosítása;
- diszlexia-prevenció foglalkozások.

Az óvodákban többféle preventív és terápiás célú csoportos és egyéni személyiségfejlesztő munka folyik, amelyek a gyermekvédelem eredményességét is szolgálják. A pszichológiai, logopédiai fejlesztés mellett énerősítő, önismeretre, önnevelésre irányuló foglalkozásokkal, feszültségoldó játékok választékával segítik a gyermekvédelmet.

Az óvodavezetők és a gyermekvédelmi felelősök a külső szervekkel való elmúlt évi együttműködésüket összességében jónak minősítették. A hatósági jogkörrel bíró Gyámhivatallal és a Gyámügyi Irodával volt számottevően eredményes az együttműködésük. A segítő szervezetekkel, így a Nevelési Tanácsadóval, a Szociális Szolgálattal szintén sikeres munkakapcsolatot áptak.

A kerületi gyermekvédelmi munkaközösség szakmai rendezvényeivel ebben az évben is segítette az intézmények, és a gyermekvédelmi felelősök munkáját.

A diszlexiás, beszédfejlődésben elmaradt, értelmi, illetve mozgásfogyatékos gyermekek speciális óvodai csoportokban részesülnek egyéni fejlesztésben, illetve integrált nevelésben. Minden óvodában működik gyermekvédelmi felelős, segítve ezzel a gyermekvédelmi prevenciót, a jelentkező sokféle probléma helyben történő megoldását.

Az elmúlt tanév végi felmérés szerint az óvodák a következő kéréseket fogalmazták meg a fenntartó felé:

- étkezési kedvezmény adminisztrációjának csökkentése
- pótlékemelés
- órakedvezmény bevezetése
- egységes és igazságos bírálatot és elosztást a segélyezésnél
- magas szintű pszichológiai előadás, továbbképzések szervezése nevelési problémákkal kapcsolatban

3. 3. 4. Iskolák

A tanévben kiemelt gyermekvédelmi tevékenységként a következőket jelölték meg az iskolák: önismereti munka segítése

- konfliktuskezelés
- tanulásszervezés
- tehetséggondozás
- drogmegelőzés (szülőknek, pedagógusoknak, tanulóknak)
- egészséges életmódra nevelés
- tanulási technikák tanítása
- drámajáték
- erőszak megelőzésére hozott helyi intézkedések
- közösségi szociális munka és team működtetése

A beszámolók szerint a gyermekvédelemben érdekelt kerületi intézmények és az iskolák közötti együttműködés zavartalan volt. A Gyámhivatallal, és a Gyámügyi Irodával évek óta jó és eredményes az együttműködés. A Nevelési Tanácsadó és a Szociális Szolgálat munkájával is elégedettek az intézmények.

Az iskolai kerületi gyermekvédelmi munkaközösség tavalyi tevékenységének középpontjában a gyermeki agresszió megelőzésének lehetősége, a fiatalkori bűnmegelőzés állt. Meghívott előadókkal, konferencia részvetelekkel, saját rendezvényeikkel igyekeztek segítséget adni az iskoláknak a gyermekvédelmi munkához, a tanulói agresszió megelőzéséhez.

Kábítószer használatról egy iskolából érkezett információ, ahol a tanuló pszichiátriai segítséget kapott. Az iskolákban továbbra is folyik drogprevenciós munka.

Magas az óvodákban, iskolákban a halmozottan veszélyeztetettként nyilvántartottak aránya. A gazdasági nehézségek megingatják a családok létbiztonságát, ami befolyásolhatja a gyermekek magatartását, szocializációját, társaikhoz és a tanulásához fűződő viszonyukat. Mind több a súlyos személyiséganomáliával, agresszivitással, beilleszkedési problémákkal küzdő gyermek. A szélsőséges megnyilvánulásokra hajlamos tanulók egyre súlyosabb problémákat okoznak. Reszocializálásukhoz megfelelő számú szakemberi háttér (pl. fejlesztőpedagógust) szükséges.

A pedagógusok az elmúlt időszakban is ellátták gyermekvédelmi feladataikat, szükség esetén együttműködtek a gyermekvédelemben érdekelt külső szervekkel a problémák megelőzésében, és megszüntetésében. Írásos beszámolóik szerint munkájukhoz megkapták a szükséges segítséget a kerületi szakmai háttérintézményektől.

Az ágazati pedagógusok a 2008-as évben is a megszokott színvonalon és szakmai alapaossgal végezték a közoktatási törvényben előirt gyermekvédelmi feladataikat.

Az intézmények továbbra is abban várják a fenntartó segítségét, hogy a fejlesztőpedagógusok, és a logopédusok, nagyobb óraszámban végezzenek fejlesztő munkát az intézményekben. Ehhez azonban újabb státusok szükségesek, aminek egyelőre nincs meg a pénzügyi alapja. A jelentős gyermekvédelmi problémákkal, és az ágazatban a legtöbb halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel foglalkozó Mészáros Jenő Speciális Általános Iskolában is félállású gyermekvédelmi felelős működik, akinek státusát évek óta szeretné főállásúvá tenni az iskola.

Az előző években meghatározott célok teljesítése

Az intézmények pedagógiai eszközökkel, külső szervek segítségét igénybe véve látják el gyermekvédelmi feladataikat. Sok munkával jár az eredmények megőrzése, s nagy odafigyeléssel igyekeznek megoldani, hogy a nem minden esetben kedvező gyermekvédelmi helyzet egy-egy intézményben az elviselhetőség határán belül maradjon. Továbbra is vizsgálják a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai arányát, hogy szükség esetén a jogszabályi előírásoknak megfelelően, integrációjukat elősegítő intézkedéseket kezdeményezzünk. Az ÖMIP-ben megfogalmazottaknak megfelelően kísérik figyelemmel a gyermeki esélyegyenlőség ágazati érvényesülését.

Problémák, eredmények megfogalmazása

Sokszor okoz gondot, hogy egy-egy család és az abban élő gyermekek deviáns viselkedése befolyásolja a közösséget. Nem csak a pedagógiai eszköztelenség, hanem a hatósági cselekvés eredménytelensége is elkésérítően hat olykor. Az óvodákban, iskolákban az egyéni és csoportos fejlesztések részei a gyermekvédelmi prevenciónak. (A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ügyében ettől az évtől eredményt hozó együttműködést sikerült kialakítani a Gyámügyi Irodával.)

Az iskolák által megfogalmazott elvárások a fenntartó felé:

- előadások az agresszió, a családi generációs konfliktusok kezeléséről gyermekeknek, pedagógusoknak, szülőknek
- a pedagógiai munkát segítő és a gyakorlatban hasznosítható ingyenes továbbképzések szervezése
- legyenek teljes állású iskolapszichológusok (illetve szociálpedagógus) a súlyosabb nevelési problémákkal küzdő intézményekben

Problémának tekinthető, hogy a meglévő és egyre növekvő személyiség- és/vagy magatartási zavarok kezelésére nincs elegendő és esetenként a megoldásban jártas szakember. Mindenekelőtt fejlesztőpedagógusokra, logopédusokra lenne szükség.

(A Nevelési Tanácsadóban jelentős arányban vannak pályakezdő pszichológusok, akiknek – az intézmények visszajelzése szerint – nincs elegendő gyakorlati tapasztalatuk a sokszor bonyolult személyiségproblémák kezelésére.)

3. 4. Nevelési Tanácsadó

A Nevelési Tanácsadó diagnosztikai, rehabilitációs célú és pszichoterápiás ellátást végez. Az intézménybe a kerület iskolái, óvodái, egészségügyi intézményei, stb. irányítják gondozottjaikat.

A tanácsadó dolgozói két formában látják el a kerületi 3-18 éves gyerekeket:

- a) kihelyezett rendelés
- b) saját intézményen belüli szakellátás

Kihelyezett rendeléseiken (óvoda, iskola) pszichológusi és fejlesztőpedagógusi tevékenységet végeznek. Ezek döntően a pedagógiai-pszichológiai szemlélet formálását szolgálják, valamint korrekciós foglalkozásokat jelentenek.

Tanácsadón belüli rendeléseik jellege a súlyosabb problémák pszichés és fejlődési diagnosztikai feltárását és terápiás ellátását tartalmazzák. 2009-ben munkájukat a jelenlegi gyakorlat szerint szeretnék végezni. Kitűzött céljaik jelenleg a speciális, Nevelési Tanácsadókra vonatkozó szakmai jellegű változtatások.

A Nevelési Tanácsadó által szolgáltatott adatok szerint a 2007/2008-as tanévben 1519-en fordultak hozzájuk, ebből 428-an önként jelentkeztek. Legmagasabb számban, 532-en a 6-10 éves általános iskolai tanulók vagy szüleik kértek segítséget.

3. 5. Védőnői Szolgálat, várandós anyák gondozása

A védőnőknek meghatározó szerepe van a preventív alapellátási és a népegészségügyi feladatok végrehajtásában. Kapcsolatban vannak a családokkal, de jelen vannak az óvodákban, általános- és középiskolákban is, ismerik a gondozott családok szociális helyzetét, egészséggel kapcsolatos problémáit, szükségleteit.

Területi védőnők: várandós anyák és családjuk

- 0 – 6/7 évesek és családjuk
- nővédelem, gyermekágyas anyák gondozása
- családgondozás,
- a kerületben működő óvodák ellátása

Főállású iskola/ifjúsági védőnők: a kerületben működő oktatási intézmények ellátása

Családvédelmi munkatárs: családtervezés, fogamzásgátlás, abortusszal kapcsolatos feladatok.

A védőnők gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai:

- a gyermek fejlődését veszélyeztető tényezők időben történő észlelése, szükség esetén jelzés, illetékes szakemberhez irányítás, esetleg intézkedés kezdeményezése
- megelőzés, problémák megoldásában és megszüntetésében segítségnyújtás, nyomon követés

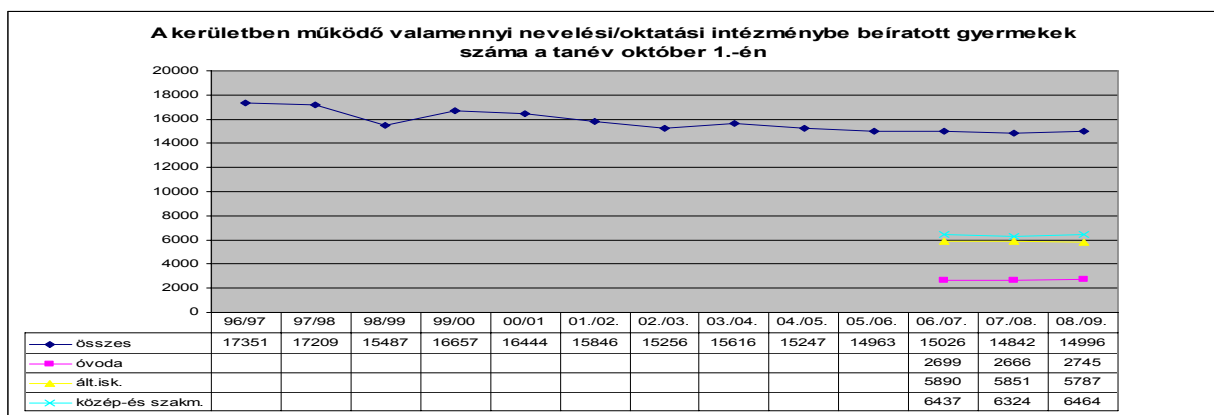
- folyamatos, egyéni, célzott, igény szerinti gondozás
- harmonikus szülő – gyermekkapcsolat kialakulásának segítése
- családok felkészítése a gyermek közösségbe kerülésével kapcsolatos problémák megelőzésére, felismerésére, megoldásukban segítség nyújtása
- egészségügyi-, környezeti- és szociális/ pszichoszociális ok miatt veszélyeztetett gyermekek gondozása
- nevelőszülőkhöz kihelyezett gyermekek fejlődésének nyomon követése /ha tudomást szerzünk róla/
- örökbeadási – örökbefogadási ügyekben tanácsadás
- anyaoththoni elhelyezés segítése, szükség esetén kezdeményezése
- krízishelyzetben a család, egyén saját erőforrásainak mozgósításában segítség-nyújtása
- speciális lehetőségek igénybevételének felajánlása, ezekről tájékoztatás
- felvilágosítás családtámogatási ellátási formákról, tájékoztatás szociális segítség-nyújtás lehetőségeiről
- kérésre környezettanulmány készítése
- együttműködés a Gyermekjóléti Központtal, Nevelési Tanácsadóval, pedagógusokkal, társadalmi és civil szervezetekkel.

2005. január 1-jétől az iskolás korosztályt főállású iskolavédőnőknek kell ellátniuk. A kerületben – fenntartótól függetlenül – már minden nevelési-oktatási intézményben közalkalmazotti státuszú védőnő dolgozik. A területi védőnői szolgálatnál 21 fő, főállású iskolai védőnői státuszban 13 fő látja el ezt a feladatot. A főállású iskola/ifjúsági védőnők napi 4 – 8 órát töltenek az oktatási intézményekben (egy-egy védőnő 2 – 3 iskolát lát el).

Csepelen a védőnők által gondozandók száma lassan, de folyamatosan emelkedő tendenciát mutat, a fokozott gondozásra szorulóknak száma azonban - kis mértékben bár, de – csökken, azonban a problémák sok esetben halmozódnak.

A fokozott gondozást igénylő családokban az egészségügyi problémák mellett a nem megfelelő táplálkozás/táplálás, elszegényedés, munkanélküliség, a megélhetési problémák dominálnak.

A gondozott családok tekintetében, ahol várandós kismama és 0-6/7 éves korú gyermek él, szomorú képet mutat a dohányzás, amely mutató a védőnők erőfeszítése ellenére is csak stagnál.

4. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzat Polgármesteri Hivatalában a jegyzői hatáskörben eljáró gyámhatóság a Szociális és Egészségügyi Ágazaton belül működik, Gyámügyi Iroda néven.

Hatáskörét és illetékességét 2007. január 1. óta a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet szabályozza

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló többször módosított 1997. évi XXXI. törvény szellemének megfelelően a gyámhatóság gyermekvédelmi feladatai elsősorban a gyermek családból való kiemelésének megelőzésére, a gyermek családban tartására, ill. a veszélyeztettség megelőzésére, kezelésére irányulnak.

A feladat ellátása érdekében a XXI. kerületi gyámhatóság szoros kapcsolatot alakított ki az Csepeli Szociális Szolgálat Gyermekjóléti Központjával, és a veszélyeztetett gyermekek ügyében rendszeres kapcsolatban áll az iskolák, óvodák gyermekvédelmi felelőseivel, a védőnőkkel.

A gyámhatósági munka ellátásához elengedhetetlen a törvényben felsorolt jelzőrendszer tagjaival való együttműködés. Az iskolák, óvodák, a védőnők, a jelzőrendszer tagjai, amennyiben a látóterükben levő gyermek veszélyeztettségét tapasztalják, jeleznek a gyámhatóságnak, de legalább a Gyermekjóléti Központot értesítik.

Amennyiben a gyámhatóság a jelzőrendszer valamely tagjától a gyermek veszélyeztettségéről értesül, a jogszabályban felsorolt hatósági intézkedések valamelyikét megteszi. Ezek az intézkedések:

- a Gyermekjóléti Szolgálat alapellátásra való felhívása a szülő és az ítélőképessége birtokában lévő kiskorú együttműködési nyilatkozata alapján
- védelembe vétel – ennek eredménytelensége esetén más gyermekvédelmi intézkedés kezdeményezése a lakóhely szerint illetékes Gyámhivatalnál
- ideiglenes hatályú elhelyezés

A Gyvt. 17. §-a szabályozza a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátók körét a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztettségének megelőzése és megszüntetése érdekében. A meghatározott intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni, ha a gyermek veszélyeztettségét tapasztalják, de ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

Több esetben érkezett jelzés a gyermek veszélyeztettségéről magától a család valamely tagjától, esetleg a különélő szülőtől, nagyszülőtől.

A pedagógusok, védőnők a megindult védelembe vétel iránti eljárásokban hathatósan közreműködtek, a pedagógiai véleményeket határidőre megküldték a gyámhatóságnak, ill. a gyermekvédelmi ügyben tartott tárgyaláson - amennyiben megjelenésükre szükség volt - megjelentek és megindokolt szakmai javaslataikat a gyermek érdekét szem előtt tartva tették meg.

Még mindig tapasztaljuk azonban azt a tendenciát – bár jelentősen csökkenő számban –, hogy az iskolák nem közvetlenül a 10 órát meghaladó igazolatlan mulasztás után küldik meg jelzésüket, hanem csak az ezt már jóval meghaladó óraszám után.

A nevelési-oktatási intézményektől érkezett jelzésekkel kapcsolatban nehézséget jelent még, hogy az értesítések sok esetben nem a megfelelő helyre érkeznek. Ismételten szeretnénk leszögezni, hogy a jelzőrendszer tagjai kötelesek hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Gyámhatóságunk munkája során nagymértékben támaszkodik a gyermekjóléti szolgálat családgondozóinak munkájára. A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet (Gyer.) szabályozása szerint, amennyiben a hatóság a gyermek veszélyeztetettségéről nem a szolgálattól értesül, ebben az esetben is meg kell keresnie azt, és javaslattételre kell felkérnie a családgondozót a megteendő gyermekvédelmi intézkedések tekintetében. A Csepeli Szociális Szolgálat Gyermekjóléti Központjával a XXI. kerületi gyámhatóságnak kiegyensúlyozott, harmonikus kapcsolata van. Munkálkodni kívánunk az eset-megbeszélés, a rendszeres konzultáció gyakorlatán, mert ezeknek köszönhetően sok esetben elkerülhető, hogy védelembe vételre kerüljön sor, elegendő – a szülő és a kiskorú együttműködési nyilatkozata esetén – az alapellátásra történő felhívás.

Minden olyan esetben, amikor a családgondozó a gyermek veszélyeztetettségét tapasztalja, és ezt jelzi a Gyámügyi Irodának, a gyámhatóság a tényállás tisztázása érdekében tárgyalást tart. Amennyiben a gyermek veszélyeztetett, de a család vállalja az alapellátásban való együttműködést, a gyámhatóság az eljárást megszünteti (kérelemre indult eljárásban a kérelmet elutasítja), alapellátásra hívja fel a gyermekjóléti szolgálatot. A határozat indoklási része tér ki azokra a célokra, amelyeknek az alapellátásban meg kell valósulniuk. Leginkább a tankötelezettség-mulasztás, ill. a kisebb lopások miatt indult eljárások zárulnak ezzel az intézkedéssel, tekintettel arra, hogy mind a szülő, mind a kiskorú vállalják, hogy a továbbiakban megszüntetik a kifogásolt magatartást. A családgondozók az alapellátás lezárultával – a hatóság felhívására – tájékoztatják a gyámhatóságot az intézkedés eredményéről.

A tárgyévben 747 gyermekvédelmi ügyben indult eljárás, amelyhez 1 773 alszámos iktatás csatlakozott.

Védelembe vétel

A jegyzői gyámhatóság gyermekvédelmi munkájának gerincét a védelembe vétel iránti eljárások és az ideiglenes hatályú elhelyezések képezik.

Amennyiben az alapellátásban történő családgondozás mégsem vezetne eredményre, a gyermekjóléti szolgálat családgondozója védelembe vételre tesz javaslatot a gyámhatóságnak.

Védelembe vételre akkor kerül sor, ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek családban nevelhető. Ilyenkor a jegyzői gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi, és a család gondozására családgondozót rendel, illetve magatartási szabályokat ír elő a kiskorú és/vagy a törvényes képviselő számára.

A védelembe vételek okai között a szülők magatartása, életviteli problémái mellett egyre nagyobb számban szerepelnek olyan tényezők, amelyek a gyermek személyiségében keresendők: deviáns társasággal való kapcsolattartás, magatartászavarok, ritkább esetben igazolatlan mulasztás, lopással elkövetett tulajdon elleni szabálysértés.

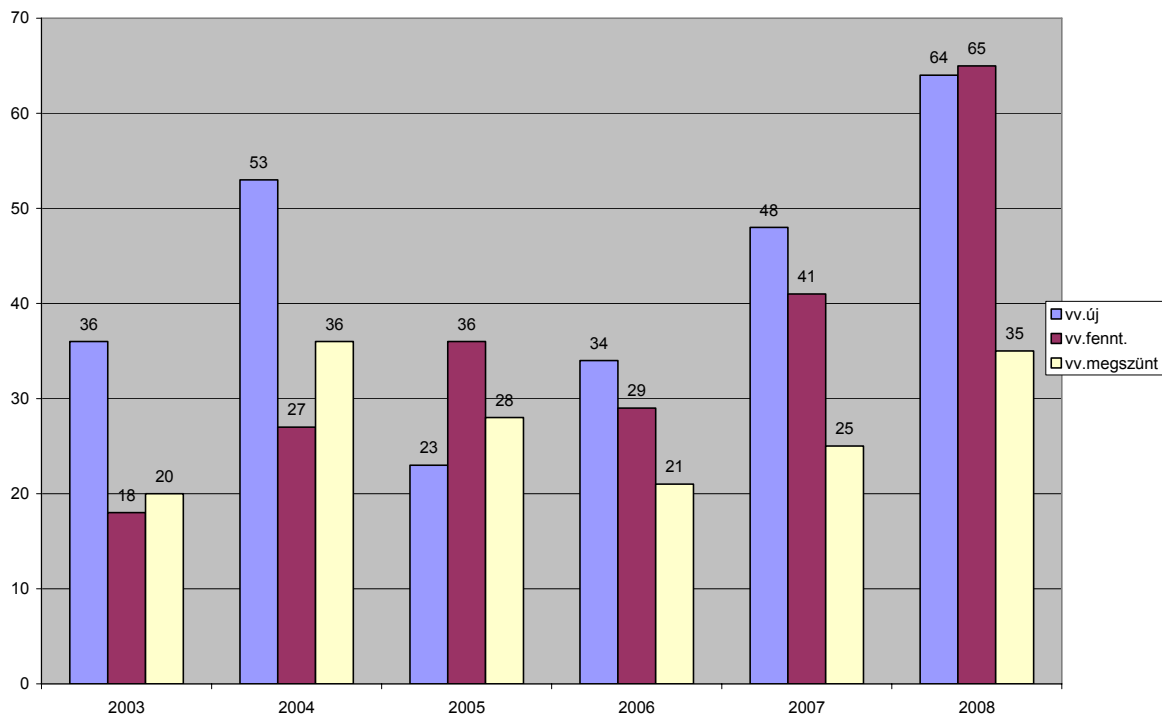
A védelemben vételi határozatban előírt magatartási szabályok betartását a kirendelt családgondozó ellenőrzi, ill. segíti a családot abban, hogy a gyermek veszélyeztetettsége megszűnjék.

A gyámhatóság a védelemben vételt hivatalból a határozat jogerőre emelkedését követően egy év múlva, ill. kérelemre bármikor felülvizsgálja, és ekkor dönt a védelemben vétel megszüntetéséről vagy fenntartásáról. Szükség esetén más gyermekvédelmi intézkedést kezdeményez az illetékes gyámhivatalnál.

Ha a felülvizsgálat tapasztalatai alapján a védelemben vétel eredménnyel járt, azt a gyámhatóság megszünteti. Ha csak részben ért el eredményt, a védelemben vételt a hatóság fenntartja, ilyenkor általában új magatartási szabályokat is előír. Amennyiben a védelemben vétel nem járt eredménnyel, a gyámhatóság más gyermekvédelmi intézkedések megtétele érdekében megkeresi a gyámhivatalt.

Ilyen "más" gyermekvédelmi intézkedés pl. az átmeneti nevelésbe vétel, melyre a gyámhatóság azért tesz javaslatot a gyámhivatalnak, mert a védelemben vétel nem járt eredménnyel, a gyermek veszélyeztetettsége a családban történő nevelkedéssel, segítségnyújtással nem szüntethető meg.

A védelemben vételek számának alakulása 2003-2008 között

2008. évben védelemben vettek száma: 64 fő

Az elrendelt védelemben vételek okai

környezeti ok	22 fő
szülőnek felróható magatartási ok	45 fő
gyermeknek felróható magatartási ok	54 fő
gyermek által elkövetett bűncselekmény miatt	5 fő
gyermekkorú bántalmazása miatt	3 fő

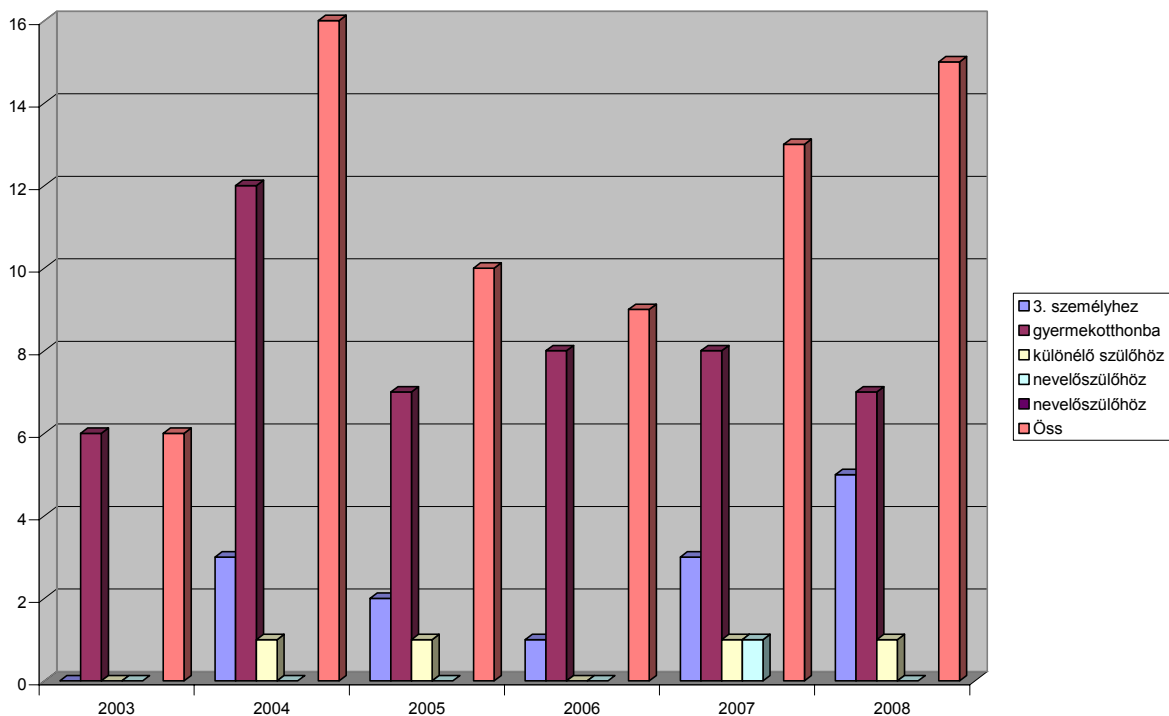
101 gyermek esetében végeztük el a védelembe vétel felülvizsgálatát, 65 kiskorú esetében fenntartottuk, 36-nál megszüntettük a hatósági intézkedést.

Ideiglenes hatályú elhelyezés

A Gyvt. 72. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint, ha a gyermek felügyelet nélkül marad vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, a gyámhatóság a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezi. Az ideiglenes elhelyezésre az esetek több mint felében a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat (TEGYESZ) Alföldi utcai átmeneti otthonában kerül sor.

2008-ban 13 gyermeket kellett elhelyeznünk ideiglenes hatállyal. A 13 főből gyermekotthoni elhelyezésre került 7 fő, harmadik személynél 5 fő, egy gyermekről pedig a különélő másik szülő gondoskodik tovább.

Ideiglenes hatályú elhelyezések 2003-2008.

Az elhelyezések okai

Szülő mentális állapota miatt	4 fő
Családi konfliktus miatt (szülő/gyám és a gyermek között)	4 fő
Szülői elhanyagolás miatt	2 fő
Lakhatási problémák, hajléktalanság	2 fő
A gyermek mentális állapota miatt	1 fő

Az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek közül kettőt a gyámhivatal visszahelyezett a családjába, átmeneti nevelésbe került 4 kiskorú, 2 gyermek esetében az intézkedést fenntartotta, és pert indított a szülői felügyelet megszüntetése érdekében az illetékes bíróságnál. 1 gyermek sorsa családba fogadással rendeződött.

Nincs még a gyámhivatali felülvizsgálat eredményéről visszajelzés 4 fő esetében.

A gyámhatóság feladatai közé tartozik még a vonatkozó 331/2006. (XII. 23.) Kormányrendeletben szabályozottak szerint

- teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvétele
- meghatározott esetekben ügygondnok, eseti gondnok kirendelése, felmentése
- közreműködés a gyámhivatali határozatok végrehajtásában
- szülő nyilatkozatának felvétele, melyben hozzájárul gyermeke ismeretlen személy általi örökbefogadásához
- jogszabályban meghatározott esetekben szakértő kirendelése, felmentése
- segítségnyújtás a gyermektartásdíj iránti igények érvényesítésében

A felsoroltakon kívül a gyámhatóság bármely más olyan esetben is segítséget nyújt, amely hatáskörébe és illetékességébe tartozik, ill. ellátja a törvényben vagy kormányrendeletben hatáskörébe utalt egyéb feladatokat is.

5. A Gyámhivatal feladatai és hatósági intézkedései

5. 1. Ideiglenes hatályú elhelyezés

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet szerint ideiglenes hatályú elhelyezésre a gyámhivatalnak is van hatásköre.

2008-ban a Gyámhivatal által **16 esetben került sor a kiskorú ideiglenes elhelyezésére**, mely összesen 23 gyermeket érintett. Az ideiglenes hatályú elhelyezést követően 2 gyermek különélő másik szülőnél, 5 gyermek harmadik személynél, 2 gyermek nevelőszülőnél, 14 kiskorú pedig gyermekotthonban került elhelyezésre. Gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti perindítás 2 esetben vált szükségessé, 1 alkalommal pedig védelembe vételi eljárás kezdeményezésére került sor.

A Gyámhivatal 5 esetben kezdeményezett büntetőeljárást, 4 esetben kiskorúak veszélyeztetése miatt tett feljelentést a szülők ellen, 1 esetben pedig a kiskorú sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt. Az eljárások folyamatban vannak.

5. 2. Családba fogadás

A szülő kérelmére a gyermeket egy szülő által megnevezett személy, család átmenetileg befogadja, gondozza. Ez idő alatt a szülő felügyeleti joga szünetel, a családba fogadó szülőt kell gyámul kirendelni.

A családba fogadás az alapul szolgáló ok előrelátható fennállásáig tart, de azt a gyámhivatal a gyám tájékoztatása alapján felülvizsgálja. Az elmúlt év során **15 esetben engedélyezte a kiskorú családba fogadását** a Gyámhivatal. Kérelem elutasítására nem került sor.

5. 3. Átmeneti nevelés

A Gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi, ha a gyermek fejlődését a családi környezete veszélyezteti, és azt a már említett megoldásokkal nem sikerült megszüntetni.

Ezzel egyidejűleg a gyermeket nevelőszülőnél, vagy ha ez nem lehetséges, gyermekotthonban helyezi el, és gyámot rendel részére.

A Gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vétel feltételeinek fennállását évenként felülvizsgálja.

A gyermek családjába történő visszagondozása a gyermekotthon, a szülő család gondozása pedig a Gyermekjóléti Központ feladata. **A tárgyévben 55 gyermek átmeneti nevelésbe vételéről döntött a Gyámhivatal. 2008. december 31-én 72 átmeneti nevelt szerepelt a Gyámhivatal nyilvántartásában.**

5. 4. Tartós nevelésbe vétel

A Gyámhivatal a gyermeket tartós nevelésbe veszi, ha a gyermeknek nincs felügyeletet gyakorló szülője, vagy ha a szülő gyermeke örökbefogadásához, az örökbefogadó személynek ismerete nélkül tett hozzájáruló nyilatkozatot. A tartós nevelésbe vétel a gyermek otthont nyújtó ellátását egyéni elhelyezési terv szerint biztosítja. A gyámrendelés és a felülvizsgálat az átmeneti nevelésnél leírtakkal megegyezik. *Az év folyamán tartós nevelésbe vételre 1 esetben került sor.* 2008. december 31-én nyilvántartott tartós neveltek száma: 1 fő.

5. 5. Utógondozás

Az átmeneti és tartós nevelés megszűntetése után a Gyámhivatal elrendeli az utógondozást, melynek időtartama legalább egy év. Célja, hogy a gyermek családba való visszailleszkedését a Gyermekjóléti Központ, gyermekotthon, vagy a szakszolgálat utógondozója segítse elő.

Az év folyamán 1 esetben került sor utógondozás elrendelésére.

5. 6. Utógondozói ellátás

A Gyámhivatal a gyermekvédelmi gondoskodásból nagykorúvá válása miatt kikerült fiatal felnőtt kérelmére és a gyám javaslatára akkor rendeli el az utógondozói ellátást, ha a fiatal létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, nappali tagozaton még tanulmányokat folytat, illetve szociális intézménybe való felvételét várja.

A kérelem teljesítése esetén a fiatal felnőtt továbbra is a nevelőszülő háztartásában, illetve a gyermekotthonban maradhat, vagy utógondozói otthonból nyerhet elhelyezést és részesülhet további ellátásban. A fiatal felnőtt 24. életévének betöltéséig bármikor jogosult a kérelem előterjesztésére.

Elrendelt utógondozói ellátásban részesült 10 fiatal felnőtt. 4 fiatal továbbra is a nevelőszülő háztartásában maradt, 3 fő gyermekotthonba, 3 fő pedig utógondozói otthonba került.

6. A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

6. 1. Gyámügyi Iroda

A Gyámügyi Irodán a 2008. évben, a felügyeleti szervek által végzett ellenőrzés nem történt.

6. 2. Gyámhivatal

A Gyámhivatalnál a 2008. évben a felügyeleti szervek által végzett ellenőrzés nem történt.

6. 3. Csepeli Gyermekjóléti Központ

Az intézményben a 2008. évben a felügyeleti szervek által végzett ellenőrzés nem történt.

6. 4. Oktatási, Művelődési, Ifjúsági és Sport Ágazat

Az óvodákban, iskolákban végzett törvényességi ellenőrzések tapasztalatai szerint a pedagógusok eleget tesznek jogszabályi kötelezettségeiknek, és a szakmai elvárásoknak megfelelően látják el gyermekvédelmi feladataikat.

7. A jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása

7. 1. Gyámügyi Iroda

- A szociális támogatások megállapításakor fontosnak tartjuk a hatékony, gyors ügyintézés
- A kérelmezők korrekt tájékoztatásával szeretnénk elérni, hogy az elutasított kérelmek száma a lehető legalacsonyabb legyen

- A pontos tájékoztatás érdekében folyamatosan konzultálunk a Gyermekjóléti Központ családgondozóival, akik a hozzájuk forduló, szociálisan rászoruló ügyfeleket informálják a településen elérhető támogatási formákról, jogosultsági feltételekről
- A helyi rendelet szükség szerint korrekciójára vonatkozó javaslatainkkal igyekszünk elérni, hogy a támogatások célzottak és a rászorultságnak megfelelő nagyságúak legyenek.
- A gyermekvédelmi munka keretében továbbra is szoros együttműködésre törekszünk mind a Gyermekjóléti Központtal, mind a társhatóságokkal. Fontosnak tartjuk az oktatási-nevelési intézményekkel is a szoros kapcsolattartást, folyamatos együttgondolkodást a gyermekvédelmi problémák megelőzése, de legalább megoldása érdekében.
- A közös munka, közös cél érdekében hangsúlyt helyezünk arra, hogy a kerületben működő civil szervezeteket, alapítványokat megfelelően tájékoztassuk az igénybe vehető (nem csak anyagi) segítségről.

7. 2. Csepeli Szociális Szolgálat

- Klubok, táborok folyamatos működtetése.
- A Gyermekjóléti Központ fennállásának 10. évfordulója alkalmából konferenciaszervezése, „Fesztivál” megrendezése: az egész napos kerületi rendezvény célja, akerületben lévő és azon kívül működő civil szervezetek, alternatív iskolák, valamint minden olyan szervezet, intézmény bemutatása, amelyek a fiatalok számára kínálnak a szabadidő eltöltésére lehetőségeket.
- Drogprevenciós Nap szervezése

7. 3. Védőnői Szolgálat

- az eddig is sikeresen működő klubok folytatása
szülői szerepre felkészítés, családi klub – szülői felelősség tudatosítása
- babamasszázs – két csoport indítása
- iskolai egészségnevelés – célzott felvilágosítás
- iskolai egészségnapok szervezése
- civil szervezetekkel együttműködés javítása
- közös értekezletek, megbeszélések a Gyermekjóléti Központtal – a jelzőrendszeri kapcsolat erősítése (jelzésre visszajelzés igénye)
- anya/családotthoni férőhelyek bővítése

7. 4. Oktatási, Művelődési, Ifjúsági és Sport Ágazat

Az ágazat feladatkörébe a gyermekvédelem terén a törvényességi vizsgálatok megszervezése, és lefolytatása tartozik, amit a minőségbiztosítási rendszer keretében folyamatosan és határidőre ellátnak. Ebben a jövőben sem lesz változás, hiszen közös cél, hogy minél eredményesebb legyen a gyermekvédelmi gondoskodás rendszere a kerületben.

7. 5. Nagycsaládok Országos Egyesülete Helyi csoportjai

A civil szervezetek fokozott figyelmet szentelnek az átmeneti vagy tartós nehézséggel küzdő családok megsegítésére.

Az egyesület helyi csoportjai kulturális programokat szerveznek, adományok fogadásával, elosztásával foglalkoznak. Pénzbeli támogatást csak a helyi önkormányzat által kiírt pályázatán nyertek, 2008-ban az Önkormányzat 300 ezer forinttal támogatta a családokat.

A szervezet vezetői nagyon fontosnak tartják családok felvilágosítását a rendelet-módosításokról, az őket érintő lehetőségekről, illetve hátrányokról.

8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása

8. 1. Csepeli Szociális Szolgálat

Kerületi drogstratégia

A kerület drogstratégiáját több bizottság megtárgyalta és 2007 nyarán a Képviselő-testület elfogadta. A bűnelkövetésben érintett gyermekek számára két alkalommal bűnmegelőzési tréninget tartottak. A drogfogyasztásban érintett és eljárásba bevont fiatalokat elterelési szolgáltatásba juttatták. Megelőzésként szabadidős klubokat működtettek, és táborokat szerveztek.

8. 2. Bűnmegelőzési program

A Helyi Önkormányzatok Európai Chartája által megfogalmazott tétel szerint: *”A helyi közrend és közbiztonság védelme elsősorban a helyi önkormányzatok feladata, az állam pedig garanciát vállal a közbiztonság helyi finanszírozására”*.

Az Európai Unió a bűnmegelőzési hálózat létrehozásával egyidejűleg az együttműködésben résztvevő tagállamok számára- a három kiemelt bűnmegelőzési feladat egyikeként- a *városi bűnözés* csökkentését kötelező feladatként fogalmazta meg.

Ennek a megfelelésnek tett eleget a 115/2003.(X.28.)OGY határozattal megalkotott dokumentum „A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája”, amely dokumentum prioritást ad a városi biztonság megerősítésének.

Ennek szellemében készült és került elfogadásra 2007. május 15-én Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzatának Bűnmegelőzési koncepciója, amely a helyi viszonyokhoz igazodó, a helyi prioritásokat figyelembevevő és arra megfelelő válaszokat adó stratégia.

A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése fontos része az elfogadott bűnmegelőzési koncepciónak. Csepelre is, mint Budapest egész területére jellemző, hogy a fiatal és gyermekkorúak egyre agresszívebb formában követnek vagyon elleni bűncselekményeket közterületen.

A 2007-ben elfogadott bűnmegelőzési koncepció megvalósítása összességében jó úton halad. Megállapítható a rendvédelmi szervekkel való javuló együttműködés, munkájukat önkormányzatunk sokoldalúan segíti. A megkötött együttműködési megállapodások konkrét tennivalókat jelölnek meg, végrehajtásukban. Különösen a tájékoztató munka területén tapasztalható jelentős előrelépés.(A Csepel újságban, a Csepp TV-ben és az önkormányzat honlapján közölt híreket, műsorokat.)

8. 3. A Rendőrség

A BRFK. XXI. kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályán kiskorúak (gyermekkorú és fiatalkorú) által elkövetett bűncselekmények miatt elrendelt nyomozások.

Év	2005	2006	2007	2008
Ügyek száma	57	65	84	59
Bűncselekmények száma	70	81	118	119

Az elmúlt évben 75 fő fiatalkorú személyt vontak gyanúsítottként eljárás alá (ez jelentős csökkenés a tavalyi 108 főhöz képest).

A Csepeli Szociális Szolgálatnak 31 esetben jelezte a Rendőrség, hogy kiskorú személy ellen folytatnak eljárást.

Bűncselekmény elkövetése miatt 17 gyermekkorú személyt hallgattak meg, velük szemben – büntetethetőséget kizáró ok miatt – a nyomozás megszüntetésére került sor. Minden ilyen esetben a rendőrség a határozat egy példányával értesítette a Gyámügyi Irodát, ill. a Csepeli Szociális Szolgálatot.

A rendőrség tapasztalatai szerint a kiskorúak (gyermekek és fiatalok) nem fordítanak gondot az értékeik védelmére, azokat könnyen hozzáférhetővé teszik, és így egyre nagyobb számban válnak sértetté.

A bűnelkövetés okaiként leginkább a kiskorúak közötti lényeges vagyoni különbségeket, a bűnözői családi környezetet, rossz szociális helyzetet, vagy a helytelen nevelést lehet megjelölni, de a bűnelkövetők között előfordul rendezett családi és anyagi háttérrel rendelkező fiatalok is, akire a szülők kevés figyelmet fordítanak. A kiskorúakra erős hatással vannak még az iskolai konfliktusok és a deviáns baráti kör is.

A gyermek- és fiatalok által elkövetett bűncselekmények megoszlása 2008-ban

Bűncselekmény megnevezése	Elkövetések száma
Rablás	17
Lopás	66
Testi sértés	5
Garázdaság	8
Rongálás	2
Sikkasztás	2
Közveszéllyel fenyegetés	1
Kábítószerrel való visszaélés	4
Önbíráskodás	1
Orgazdaság	4
Csalás	1
Visszaélés bankkártyával	1
Egyedi azon. jel meghat.	1
Zsarolás	2
Fogolyszökés	1
Zaklatás	3
Összesen	119

Mint a közölt adatokból kitűnik, legnagyobb számban vagyon elleni bűncselekmények fordulnak elő.

A rendőrségen 2008-ban 47 fő eltűnését jelentették be. A családjától tűnt el 26 fő, 21 gyermek pedig a gyermekotthonból szökött meg. Az eltűntek közül 29-en voltak fiatalok, 18-an pedig 14 év alatti gyermekkorúak.

Minden eltűnési ügyben jelzéssel élt a rendőrség a Csepeli Szociális Szolgálat Gyermekjóléti Központja felé, ill. folyamatos kapcsolatban vannak a kerületben található gyermek-, ill. lakóotthonokkal.

2008-ban egy ügyben hoztak ideiglenes hatályú elhelyezést elrendelő döntést.

A bűnmegelőzés és a sértetté válás megakadályozása érdekében a rendőrség a jelzőrendszer tagjaival példamutatóan együttműködik, nagyon jó kapcsolatot alakítottak ki a társhatóságokkal. A gyermekvédelmi ügyekben rendszeresen részt vesznek az

esetmegbeszéléseken, de az is előfordult, hogy maga a rendőrség kezdeményezte az esetmegbeszélés összehívását.

Az áldozatvédelmi referensek rendszeresen tájékoztató jellegű előadásokat tartanak a kerület iskoláiban, közintézményeiben, és a kerületi rendezvényeken. A kerületben működő Csepp-TV külön műsoridőt biztosított a sajtóreferens részére, hogy a lakosságot tájékoztassa a bűncselekmények megelőzésének lehetőségeiről.

9. A csepeli önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés

Magyar Vöröskereszt Budapesti Szervezete

A Magyar Vöröskereszt Budapesti Szervezete több mint tíz éve működött Csepelen Családok Átmeneti Otthonát továbbá Készenléti Telefonügyeletet is biztosítja. 2005 óta krízis és kiléptető otthonnal is bővült a szervezet csepeli férőhelyeinek száma. Az átmeneti otthon lakói a következő okok miatt kerülnek be az intézménybe: családi krízis, felmondott albérlet, más anyaotthonban megszűnt elhelyezés, válási krízis, családon belüli erőszak, hajléktalan állapot szerepelt. A családok kilépési lehetőségei a következők: kiléptető ház további gondozással, albérlet, szociális bérlakás, más anyaotthon, családok szállón történő elhelyezés.

Burattino Hátrányos Helyzetűeket Segítő Iskolaalapítvány

Az iskolába többnyire hátrányos helyzetű családok gyermekei járnak, de számos egyéb problémával, hátránnyal küzdő gyermeket is oktatnak, nevelnek, összesen tizenkét évfolyamon. Az itt tanulók jelentős hányada csepeli lakos, de az iskolába más budapesti kerületekből, illetve az agglomerációból is érkeznek diákok – főként a felsőbb tagozatokba. Az alapítvány tevékenységi körébe tartozik a gyermekek alapellátásban való gondozása. A Burattino Gyermekotthonok a gyermekvédelmi szakellátás keretében gondoskodnak a beutaltakról. Az Alapítvány jelenleg három gyermekotthont működtet, összesen ötvenkét férőhellyel. Az önkormányzat és a Burattino között létrejött ellátási szerződés keretében az Alapítvány két férőhelyen biztosítja az átmeneti elhelyezést krízis helyzetbe került gyermekek számára.

Kapcsolat Alapítvány

Kapcsolatügyi szolgálatot nyújt, amelynek célja: a felbomlott családok gyermekeinek segítése különböző szolgáltatásokkal, a gyermekjogok érvényesítése, a szülő-gyermek kapcsolat ápolása, fenntartása, újra kialakítása válás, vagy más ok miatt megromlott, illetve megszakadt kapcsolat esetén. Az alapítvány szolgáltatásai:

Családi Mediációs Szolgálat: Családi konfliktusok, elromlott szülő-gyermek kapcsolat, kamaszkori kommunikációs problémák esetén segítségnyújtás.

Kapcsolatügyelet: semleges helyet és szakember közreműködésének biztosítása a szülő-gyermek kapcsolattartáshoz annak érdekében, hogy megszűnjön a háborúskodás a szülők között.

Kortárssegítő Műhely Alapítvány

Speciális szolgáltatásként utcai, lakótelepi szociális munkát nyújt.

Kortárs Segítő Műhely Alapítvány 2 fő szociális munkása végezte Csepel közterein, valamint olyan helyszíneken (szórakozóhelyek, vendéglátóegységek, koncertek, hajléktalanok által lakott területek, sporttelep) ahol gyermekek, fiatalok megfordultak. A feltáró munka hetente 4 órában zajlott. Az ellátott fiatalok száma 621 fő

Fehér Kereszt

Az egyesület szolgáltatásai: helyettes szülői ellátás, pótmama szolgálat, családi napközi. Ezeket, mint a gyermekek átmeneti gondozásának egyik formáját a Fehér Kereszt Baráti Kör Kiemelten Közhasznú Egyesület nyújtotta két férőhelyen.

Csel-Leng Alapítvány

A Csel-leng Alapítvány működésének célja a hátrányos helyzetű családok és gyermekeik segítése, a hátrányos helyzetükből adódó esélyegyenlőtlenségek kompenzálása.

Az alapítvány a szolgálattal 6 éve áll kapcsolatban, az ifjúsági klubok („Éjféli pingpong”, „Kuckó Klub”), a szabadidős tevékenységek, táborok szervezésében és lebonyolításában működik együtt a Szociális Szolgálattal.

Tudor Alapítvány

A helyi önkormányzat támogatásával a Tudor Alapítvány és a Szociális Szolgálat által közösen működtetett tehetséggondozó tanoda 2004 áprilisától lelt otthonra, az intézmény épületében. Itt 12 gyermek, napi rendszerességgel, napközis foglalkozásokon vehet részt. A műhelyben dolgozó, szakemberek csoportfoglalkozások keretében és egyénileg is foglalkoznak a gyerekekkel.

A foglalkozások heti négy alkalommal 14.00.-tól 17.00. óráig, tartanak.

A foglalkozások célja, hogy a műhelybe kiválasztott 8-12 éves gyerekek szociális és kulturális hátrányait kompenzáljuk, segítséget nyújtsunk életesélyeik, életminőségük javításához.

A műhely távlati célja az, hogy megalapozzuk a programba bevont gyerekek középiskolai továbbtanulási esélyeit, elősegítsük társadalmi beilleszkedésüket, mobilitásukat, javítsuk munkaerőpiaci esélyeiket.

Járó Dóra Gyermekvédelmi Alapítvány

Az alapítvány a csepeli hátrányos helyzetű gyermekek támogatására szervezi programjait az önkormányzat intézményeivel együttműködve. 2007. évben kerületi gyermeknap, nyári táborozással egybekötött üdültetés és a karácsonyi ünnepség keretében történő ajándékozás történt.

Kerületi gyermeknapon: aszfalt-, papír rajzverseny, gyöngyfüzés, kékfestés, gyurmázás kötötte le a gyermekek figyelmét.

Táborozásban, üdültetésben: 40 gyermek vett részt, térítésmentesen, Balatonbogláron.

Karácsonyra, 41 gyermek, gyermekenként 5. 000.-Ft értékben kapott ajándékcsomagot.

Csepeli Gyermekbarátok Mozgalma

A Mozgalom célja, hogy ösztönözze a gyermekbarát intézkedéseket, szorgalmazza a tevékenységeket, és ebből maga is tevékenyen kivegye részét a gyermekek szabadidejének szervezésével, iskolai felzárkóztató programokkal, segélyezéssel. Alapvető célja a hátrányos helyzetű gyermekek segítése.

Nagycsaládosok Országos Egyesülete Helyi Csoportjai

Csepelen a NOE-nak három helyi csoportja működik, melyek programjaikat és összejöveteleiket közösen szervezik. Jelenleg a NOE csepeli csoportjaihoz 80 család tartozik 294 gyermekkel, akik természetesen különböző korosztályokat képviselnek.

Nagycsaládosok Csepeli Egyesülete

Az egyesület 1995 óta a hátrányos helyzetű csepeli nagycsaládosok és gyermekeik érdekképviselőként tevékenykedik, lehetőségeihez képest támogatja a rászorulókat. Kulturális és sport programokat szerveznek.

A Nagycsaládosok Csepeli Egyesülete tagja a Nagycsaládosok Országos Egyesületének.

Motiváció Alapítvány

Az alapítvánnyal való együttműködés a fogyatékos és egészségkárosodott fiatalok foglalkoztatása terén valósul meg.

Mikka-makka Játéktár

A civil szervezettel való együttműködés a kisgyermekek szabadidős foglalkoztatása terén valósul meg, a Játéktár a 0-8 éves korosztály számára fejlesztő játékos tevékenységet, játékkölcsönzést nyújt, illetve a szülők számára tanácsadást biztosít szakemberek részvételével.

Kakukk Fészek Oltalom Alapítvány

Az Alapítvánnyal való együttműködés a csepeli gyermekek táboroztatási lehetőségeit szélesíti.

„Életem a kezében” Alapítvány

Rászorulóknak számára adományokat nyújt.

Kovács Zoltán Alapítvány

Roma gyermekek számára óvodát működtet, gyermekek és fiatalok felzárkóztatását, oktatási-kulturális tevékenységet végez.

10. Cselekvési terv végrehajtása 2008.

- A szociális és gyermekjóléti intézmények integrációja megtörtént.
- A civil szervezetekkel az együttműködés folyamatos a gyermekvédelmi munka területén
- A gyámhatóság rendszeresen jelzéseket kap a veszélyeztetett gyermekekről, valamint a szociálisan rászorult családokról.

11. Cselekvési terv 2009.

- A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés minőségének fejlesztése
Határidő: folyamatos. Felelős: Fatérné Rothbart Mária
- A gyermekvédelmi hatósági munkára vonatkozó jogszabályok változásainak megismertetése a jelzőrendszer tagjaival
Határidő: folyamatos. Felelős: Fatérné Rothbart Mária
- A tájékoztatás hatékonyságának növelése a támogatás célzottabb megállapíthatósága céljából
Felelős: a Gyámügyi Iroda munkatársai, Csepeli Szociális Szolgálat Gyermekjóléti Központ

Ezúton mondok köszönetet azoknak a kollégáknak, intézmények és civil szervezetek vezetőinek, akik a 2008. évi munkáról szóló gyermekvédelmi beszámoló előkészítésében részt vettek:

- *Csepeli Szociális Szolgálat – Nagyné Kovács Tímea, csoportvezető*
- *Csepeli Szociális Szolgálat – Juhászné Végi Edit, mb. intézményvezető*
- *OMISÁ részéről - Százd Antal, főtanácsos*
- *Budapest XXI. Kerület Csepel Gyámhivatal – Bodnár Éva, hivatalvezető*
- *Egyesített Bölcsődék – Turzó Marianna intézményvezető*
- *XXI. Kerületi Rendőrkapitányság - Bodnárné Gyimesi Éva, rendőrszázados*
- *ANTSZ – Kuszenda Péterné és Gyapjas Katalin, vezető védőnők*
- *Nevelési Tanácsadó - Mezei Anna igazgató*
- *Családok Átmeneti Otthona - Moszt Éva, intézményvezető*
- *Nagycsaládosok Országos Egyesülete – Cser Károlyné csoportvezető*
- *Nagycsaládosok Csepeli Egyesülete – Staszki István elnök*
- *Debre Istvánné – Kovács Zoltán Alapítványi Óvoda*